

RZEMIEŚLNIK POMORSKI

TYGODNIK GOSPODARCZY

Najważniejsze zagadnienia rzemiosła

Wywiad „Rzemieślnika Pomorskiego” z dyrektorem Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

Korzystając z pobytu w naszym mieście głównego dyrektora Związku Izb Rzemieślniczych R. P. w Warszawie p. Tomasza Roszkowskiego, zwróciliśmy się do niego z prośbą o informacje na temat aktualnych zagadnień rzemiosła polskiego. A oto treść wywiadu:

— Jak się układa współpraca samorządu gospodarczego rzemiosła z czynnikami rządowymi, z Centralnym Urzędem Planowania oraz z Izbami Przemysłowo-Handlowymi?

— Pozwoli pan redaktor, że rozbiję odpowiedź na poszczególne zagadnienia. Jeśli chodzi o Ministerstwo Przemysłu i Handlu, to ministrowie Minc i Szyr wykazują duże zrozumienie dla zagadnień rzemieślniczych i udzielają nam prawie we wszystkich sprawach swego poparcia. W Ministerstwie Skarbu sprawy rzemieślnicze, a przede wszystkim szkolenia nowych kadr znalazły również zrozumienie, czego dowodem będzie okólnik Ministra Skarbu w sprawie ulg w podatku dochodowym dla mistrzów kształcących ucni. W okólniku tym znajdzie wyraz postulat Związku Izb Rzemieślniczych, ażeby każdy mistrz od podatku dochodowego w roku, w którym doprowadził ucznia do egzaminu czeladniczego, odliczone miał za każdy rok nauki 5.000 zł, w sumie nie więcej niż 15.000 zł.

Współpraca z C. U. P. układa się pomyślnie, czego dowodem jest uwzględnienie w planie kredytów inwestycyjnych dla rzemiosła i kredytów skarbowych (bezzwrotnych) dla zakładów doskonalenia zawodowego w takiej wysokości, w jakiej zaproponował Zw. Iz na podstawie materiałów zebranych z całego kraju. Może na skutek tego, że rzemiosło nie zostało jeszcze całkowicie wciągnięte w orbitę planu odbudowy

kraju, dlatego przydziały surowców dla rzemiosła są stosunkowo zbyt małe jak na możliwości produkcyjne rzemiosła, szczególnie w dziedzinie zawodów metalowych i drzewnych.

Z Izbami Przemysłowo-Handlowymi współpracujemy w miarę nasuwających się zagadnień. Obecnie takim zagadnieniem jest rozgraniczenie rzemiosła od przemysłu fabrycznego w związku z nową listą rzemiosł.

— Czy organizacja samorządu gospodarczego rzemiosła została już całkowicie skryształizowana i zakończona?

— Zasadniczo tak. Częściowa nowelizacja prawa przemysłowego została już zakończona; jako podbudowa samorządu gospodarczego będą działały przymusowe cechy i okręgowe związki cechów.

Struktura samorządu gospodarczego rzemiosła po ukazaniu się dekretu o częściowej zmianie prawa przemysłowego będzie przedstawiała się następująco: Wobec władz państwowych i samorządowych na terenie województwa reprezentować będzie rzemiosło właściwa Izba Rzemieślnicza. Interesy rzemiosła danego Okręgu wobec Izby Rzemieślniczej reprezentować będzie zarząd Okręgowego Związku Cechów. Interesy danej branży rzemieślniczej wobec Izby wyrażać będzie Wojew. Branżowy Związek Cechów. Interesy rzemiosła całego kraju wobec władz reprezentuje Związek Izb Rzemieślniczych jako wspólna organizacja Izb. Interesy branż rzemieślniczych wobec Związku Izb przedstawiać będą ogólnopolskie komisje branżowe. Dekret nie przewiduje Związku Cechów o zasięgu większym niż województwo. Ukazanie się tego dekretu można się spodziewać pod koniec marca — początek kwietnia.

— Czy istnieje możliwość utworzenia podsekretariatu stanu dla spraw inicjatywy prywatnej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu?

— Opierając się na oświadczeniu ministra Minc'a, złożonym jeszcze na Kongresie w Bydgoszczy oraz przeglądając budżet Ministerstwa Przemysłu, który przewiduje utworzenie trzech nowych podsekretariatów stanu, sądzić należy, że jednym z nowych podsekretariatów będzie właśnie podsekretariat stanu dla spraw inicjatywy prywatnej.

— Jak się przedstawia sprawa uregulowania listy rzemiosł i wprowadzenie przymusu cechowego.

— Nowa lista rzemiosł podpisana w formie rozporządzenia ukazała się w najnowszym, 9 numerze Dziennika Ustaw. Nowa lista rzemiosł uwzględniła szereg zawodów, które dotychczas uważane były za wolny przemysł. Na wspólnych konferencjach z Izbami Przemysłowo-Handlowymi odbytymi w Warszawie i Łodzi doprowadzono do porozumienia między obu samorządami tak, że Ministerstwo Przemysłu i Handlu otrzymało zgodny materiał do ustalenia nowych kredytów rozdziału w zawodach uznanych za rzemieślnicze w nowej liczbie rzemiosł.

Jeśli chodzi o sprawę przymusu cechowego to obecnie, mając ustaloną nową listę rzemiosł, która znacznie zwiększy ilość rzemieślników na terenie każdej z Izb, będą mogły Izby opracować właściwą siatkę cechów gospodarczo silnych (samowystarczalnych), podzielić teren Izby na okręgi (nie jak dotychczas na powiaty), w których będą miały siedzibę Związki Okręgowe. Związki te będą spełniały częściowo rolę ekspozytur Izb Rzemieślniczych.

Utworzenie kilku, a w większych województwach kilkunastu okręgów znacznie ułatwi rzemieślnikom załatwianie swoich spraw, gdyż nie będą potrzebowali z każdą sprawą przyjeżdżać do siedziby Izby.

— Może pan dyrektor zechce nas poinformować o dalszych bieżących pracach Związku Izb Rzemieślniczych?

— Z dalszych prac Izby na czoło wysuwa się zagadnienie szkolenia zawodowego i nawiązania stałej współpracy ze Związkiem Zakładów Doskonalenia Zawodowego. Współpracujemy z Ministerstwem Przemysłu i Handlu w sprawie rozporządzenia wykonawczego do dekretu o skróconym czasie nauki w rzemiośle. Z Ministerstwem Skarbu współpracujemy w sprawie ustalenia norm zysku brutto i netto w rzemiośle. W dziedzinie spółdzielczości otaczamy opie-

ką spółdzielnie pomocnicze przy cechach. Spółdzielnie te chcemy nastawić na współpracę w związku z transakcjami związanymi (zaopatrzenie, produkcja i zbytn). M. in. rozpatrywany jest projekt utworzenia domów towarowych rzemiosła jako punktów zbytu organizacji gospodarczych rzemiosła.

Poza normalnymi pracami i współpracą opiniodawczą w sprawie okólników i dekretów, przygotowujemy się do udziału w Międzynarodowych Targach w Poznaniu, gdzie rzemiosło będzie miało własny pawilon o powierzchni 2.500 m², wybudowany kosztem 25 milionów złotych. Poza tym rzemiosło z 7 Izb krajowych przygotowuje się do udziału w wystawie gospodarczej Ziemi Odzyskanych w Wrocławiu.

Józef Kołodziejczyk.

„mechanictwo m'yskie — ryflowanie“
 „m ynarstwo“
 „modelarstwo — odlewnicze, kopyciarstwo, wyrób form do kapeluszy, wyrób masek i wycinanie, wyrób podeszew drewnianych“
 „modniarstwo“
 „mydlarstwo — wyrób środków do prania i czyszczenia“
 „optycy — wyrób i naprawa okularów“
 „parasolnictwo — wyrób lasek“
 „pończosznictwo“
 „radiomechanictwo“
 „clusarstwo maszynowe — budowa i naprawa maszyn, wyrób wag“
 „szkucznictwo — budowa łodzi, budowa kajaków“
 „tkactwo — bawełniane, jedwabne i wełniane, dywanowe, kilimowe, wyrób wstążek, tasiemek i sznurowadeł, wyrób filcu, cerowanie artystyczne“
 „wulkanizatorstwo“
 „wydmuchiwanie szkieleł, laboratoryjnych, wyrób opakowań szklanych, wyrób ozdób szklanych“
 „wyrób galanterii z drzewa, metalu, skóry, rogu, kości, bursztynu, tkanin, papieru, sztucznych tworzyw, naprawa piór wiecznych i ołówków automatycznych, malarstwo na szkle, i porcelanie, malarstwo na tkaninach“
 „wyrób klejów“
 „wyrób konserw jarzynowych i owocowych“
 „wyrób konserw rybnych — wedzenie i suszenie ryb“
 „wyrób musztardy i sosów“
 „wyrób świec — wyrób pasty do obuwia i podóg, wyrób smarów“
 „wyrób sztucznych kamieni — wyrób zapraw szlachetnych, betoniarstwo“
 „wyrób sztyldów — wyrób sztyldów świetlnych, malarstwo sztyldowe“
 „wyrób win i soków owocowych — syceńskie miodu“
 „zabawkarstwo — z drzewa, metalu, sztucznych tworzyw, wyrób lalek“
 „złownictwo“
 2. wprowadza się zamiast dotychczasowych następujące rzemiosła:
 zamiast „bandażownictwa“ — „mechanictwo ortopedyczne — bandażownictwo“
 zamiast „bielniarstwa“ — „bielniarstwo damskie, męskie, trykotowe, pościelowe, wyrób kołnierzy, gorsciarstwo, wyrób szelek i podwiązek“
 zamiast „bednarstwo“ — „bednarstwo beczkowe, naczyniowe“
 zamiast „blacharstwo“ — „blacharstwo budowlane, wyrób przedmiotów z blachy, wyrób chodnic“
 zamiast „brązownictwo“ — „brązownictwo, cyzelarstwo, galwanizatorstwo, szlifowanie i polerowanie metali“
 zamiast „mosińnicarstwo“ — „odlewnictwo metali — wyrób armatur“
 zamiast „brukarstwo (wykładanie dróg i ulic pyłami kamiennymi, drewnianymi oraz klinkierem)“ — „budowa dróg“ — „asfaltarstwo, brukarstwo“
 zamiast „cukiernictwo“ — „cukiernictwo, ciastkarstwo, czekoladziarstwo, karmelkarstwo, lodziarstwo, waflarstwo, piernikarstwo, wyrób marmelad“
 zamiast „chemiczne czyszczenie i farbowanie tkanin i odzieży“ — „farbarstwo — farbowanie przędzy i tkanin, farbowanie odzieży, chemiczne czyszczenie odzieży“
 zamiast „dekarstwo“ — (pokrywanie dachów blachą, dachówką, łupkiem lub papą) — „dekarstwo — dachówką, łupkiem, gontem, papą, asfaltowanie dachów“
 zamiast „fotografowanie“ — „fotografowanie — fototechnika, światłodruk“
 zamiast „fryzjerstwo“ — „fryzjerstwo damskie, męskie, farbowanie włosów, kalotechnika, perukarstwo“

Telegramy od rzemiosła pomorskiego

W związku z wydaniem rozporządzenia o nowej liście rzemiosł Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy wysłała telegramy dziękczynne do Ministra Przemysłu i Handlu p. Hilarego Mince oraz do dyrektora Departamentu Przemysłu Miejscowego p. Zbigniewa Ehrenberga, które w całości poniżej przyłączamy:

Obywatel

Minister Przemysłu i Handlu
Hilary Minc

w Warszawie.

Z okazji ukazania się w Dzienniku Ustaw nr 9 rozporządzenia o zmianie listy rzemiosł, Rzemiosła Pomorskie składa tą drogą Wielce Szanownemu Obywatelowi Ministrowi wyrazy szczerego podziękowania.

Zmiana listy rzemiosł jest zrealizowaniem postulatów i życzeń rzemiosła, opracowanych na Kongresie Rzemiosła w lipcu 1946 r. w Bydgoszczy i wydatnie przyczyniła się do ustabilizowania życia gospodarczego w rzemiośle polskim.

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy

Prezes
(—) W. Kuczma

Dyrektor
(—) J. Werno

Dyrektor Departamentu Przemysłu Miejscowego Ministerstwa Przem. i Handlu

Obywatel Zbigniew Ehrenberg

Warszawa

Wilcza nr 69

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy wyraża wdzięczność Obywatelowi Dyrektorowi Departamentu za wydatne przyczynienie się do wydania rozporządzenia Min. Przem. i Handlu o zmianie listy rzemiosł, które niewątpliwie wpłynie wybitnie na uporządkowanie i uregulowanie całego rzemiosła w Polsce.

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy

(—) W. Kuczma
Prezes

(—) J. Werno
Dyrektor

Odpis z Dziennika Ustaw Nr 9

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 11 grudnia 1947 r. o zmianie listy rzemiosł

Na podstawie art. 142 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53 poz. 468) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. 1928 Nr 34, poz. 321, z 1932 Nr 29, poz. 293, z 1934 Nr 40 poz. 350 Nr 110 poz. 976 z 1936 Nr 3 poz. 16, z 1938 Nr 60 poz. 463) zarządzam, co następuje:

§ 1. Listę rzemiosł, objętą art. 142 ust. 1 rozp. Prez. Rzeczypospolitej z dnia 7-go czerwca 1927 o prawie przemysłowym, zmienioną rozporządzeniami Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 21 marca 1933 (Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 222) i z dnia 23 czerwca 1936 (Dz. U. R. P. Nr 49 poz. 356) zmienia się i uzupełnia, jak następuje:

1). Jako nowe rodzaje rzemiosła dodaje się:

„budownictwo — murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo, układanie pytek, izolatorstwo budowlane, budowa kominów“

„drukarstwo — skądanie ręczne, litografia, offset, chemigrafia“

„dziewiarstwo — ręczne, okrągłe, raszlowe, saneczkowe“

„elektromechanictwo — silnikowe, dźwigowe, grzejnicze, medyczne, kinowe, elektromiernictwo“

„gremplarstwo“

„hafciarstwo — koronkarstwo, mereżkarstwo, wyszywanie na tkaninach, wyrób firanek, szmuklerstwo“

„instalatorstwo, centralnego ogrzewania, urządzeń chłodniczych“

„mechanictwo maszyn — biurowych, gramofonów, rowerów, maszyn do szycia“

zamiast „garbarstwo“ — „garbarstwo, białoskórnicтво, wałkarstwo, farbowanie skór“;

zamiast „introligatorstwo“ — „introligatorstwo — oprawa ksiąg, wyrób ksiąg handlowych i zeszytów, wyrób opakowań kartonowych, wyrób galanterii introligatorskiej“;

zamiast „jubilerstwo i złotnictwo“ (wyrób towarów ze złota, srebra i drogich kamieni) — „złotnictwo — wyrób przedmiotów z metali szlachetnych, jubilerstwo, szlifierstwo drogich kamieni“;

zamiast „grawerstwo“ — „grawerstwo, emalierstwo, giloszerstwo, wyrób pieczętek gumowych“;

zamiast „kamieniarstwo“ — „kamieniarstwo — rzeźbiarstwo w kamieniu, sztukatorstwo“, zamiast „kapelusznictwo“ — „kapelusznictwo męskie“;

zamiast „ko odzieżstwo“ — „ko odzieżstwo, wyrób pojazdów, wyrób koroseryj“;

zamiast „koszykarstwo“ — „koszykarstwo, wyrób koszy i opakowań z wikliny, wyrób mebli z wikliny i trzciny, wyrób galanterii z wikliny, trzciny i słomy“;

zamiast „kotlarstwo“ — „kotlarstwo miedzi, żelaza“;

zamiast „kowlarstwo“ — „kowlarstwo artystyczne, wyrób resorów“;

zamiast „krawiectwo damskie“ — „krawiectwo damskie — miarowe ciężkie, miarowe lekkie, konfekcyjne, dziecięce“;

zamiast „krawiectwo męskie“ — „krawiectwo męskie — miarowe, cywilne i mundurowe, konfekcyjne, kamizelkarstwo, spodniarstwo, krawiectwo skórzane“;

zamiast „kufnierstwo“ — „kufnierstwo — futrzarstwo, kołuszkarstwo, szycie białców, wyprawa skór futrzanych, farbowanie skór futrzanych“;

zamiast „malarstwo“ — „malarstwo budowlane, dekoracyjne, tapeciarskie“;

zamiast „pozłotnictwo“ — „pozłotnictwo, wyrób ram i listów, oprawa obrazów“;

zamiast „wyrób instrumentów muzycznych“ — „instrumentarstwo — naprawa fortepianów, pianin, harmonii i organów, lutnictwo, wyrób instrumentów dętych, drewnianych i metalowych, wyrób instrumentów perkusyjnych, wyrób strun i smyczków, stroicielstwo fortepianów i pianin“;

zamiast „piekarstwo“ — „piekarstwo — wyrób obwarzanków“;

zamiast „powroźnicтво“ — „powroźnictwo — wyrób sznurów, sieciarstwo, sieciarstwo morskie“;

zamiast „rymarstwo“ — „rymarstwo — wyrób uprzęży, wyrób kufrów i waliz, kaletnictwo, rymarstwo sportowe, siodlarstwo, siodlarstwo pojazdowe“;

zamiast „wędliniarstwo (masarstwo)“ — „wędliniarstwo — rzeźnictwo i wyrób mięsa, wyrób konserw mięsnych“;

zamiast „wyrób wędlin z mięsa końskiego“ — „wędliniarstwo z mięsa końskiego — rzeźnictwo koni i wyrób mięsa końskiego“;

zamiast „ślusarstwo“ — „ślusarstwo budowlane, tokarstwo, spawalnictwo, wyrób narzędzi medycznych, nożownictwo, pilnikarstwo“;

zamiast „ślusarstwo samochodowe“ — „ślusarstwo samochodowe, naprawa samochodów, szlifowanie łoków, wyrób części zamiennych, elektromechanictwo samochodowe obsługa samochodu“;

zamiast „ślusarstwo precyzyjne (mechanictwo)“ — „mechanictwo precyzyjne“;

zamiast „stolarstwo“ — „stolarstwo budowlane, meblowe, sportowe, pomocy szkolnych, wyrób trumien, tokarswo, rzeźbiarstwo w drzewie, posadzkarstwo“;

zamiast „studniarstwo“ — „wiertnictwo studzien“;

zamiast „szczotkarstwo“ — „szczotkarstwo ze szczeciny, w osia i słomy ryżowej, z metali, wyrób opraw do szczotek, wyrób pędzli“;

zamiast „szewstwo“ — „szewstwo, wyrób obuwia, naprawa obuwia, pantoflarstwo, trepiarstwo, szewstwo ortopedyczne, wyrób obuwia na podszwach drewnianych, naprawa kaloszy“;

zamiast „szklarstwo“ — „szklarstwo budowlane, pojazdowe, szlifierstwo szkła, podlewianie zwierciadeł, witrażownictwo“;

zamiast „tapicerstwo“ — „tapicerstwo meblowe, dekoratorstwo“;

zamiast „zduństwo“ — „zduństwo — budowa pieców pokojowych i kuchennych, budowa pieców piekarskich, ceramika szlachetna, kaflarstwo, garncarstwo“;

3. skreśliła się z listy rzemiosł:

gorseciarstwo, białoskórnicтво, ciesielstwo, farbowanie skór futrzanych, golarstwo, perukarstwo, murarstwo,

Co piszą inni o rzemiośle

Minister Lechowicz o rzemiośle

W Katowicach odbył się zjazd rzemieślników Śląskiego. Donosząc o przebiegu obrad „Kurier Codzienny“, przytacza treść referatu min. Lechowicza.

„Min. Lechowicz scharakteryzował rolę rzemieślnika w Polskim ustroju trójsektorowym, kategorię demontując wszelkie pogłoski, jakoby Rząd zamierzał do likwidacji inicjatywy prywatnej.

Państwo odczuwa brak średniego i małego warsztatu wytwórczego. W chwili obecnej istnieje duży kontrast między wysoko zorganizowanymi zakładami przemysłowymi, a niskim stojącym i zacofanym rolnictwem. Kontrasty te należy usunąć i tu powinno pierwszorzędną rolę odegrać rzemiosło.

Pełnienie zakładow krawieckich

Stołeczny „Robotnik“ donosi:

„W Warszawie odbył się zjazd delegatów Cechów Rzemiosł Włókienniczych. W zjeździe brało udział 14 delegatów powiatowych oraz przedstawiciel Izby Rzemieślniczej. Głównym tematem obrad zjazdu była sprawa cennika krawieckiego.

W myśl ustawy w cenniku dla krawców, która wchodzi w życie z dniem 25 bm, wszystkie zakłady krawieckie podzielone zostały na 4 kategorie.

Komunikat Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy do wszystkich zakładów rzemieślniczych zatrudniających chociażby prześciowo w ciągu roku 20 i więcej ludzi

Główny Urząd Statystyczny, Wydział IV Statystyki Przemysłowej rozesłał do wszystkich zakładów przemysłowych i rzemieślniczych prywatnych zatrudniających chociażby prześciowo w ciągu roku 20-tu i więcej ludzi wzór P/1 „Sprawozdanie o produkcji, zużytych surowców i półfabrykatów oraz zużycie energii i smarów“. Wzór P/2 „Sprawozdanie o stanie zatrudnienia i wypłatach brutto“ oraz formularza na roczne sprawozdanie zakładu za okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1947 r.

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy zwraca uwagę, że zakłady rzemieślnicze zatrudniające 20-tu i więcej pracowników są zobowiązane nadsyłać wypełnione sprawozdania do Izby. Izba najpóźniej do dnia 5 każdego miesiąca po miesiącu sprawozdawczym, jeżeli chodzi o wzór P-1, i najpóźniej do dnia 10 każdego miesiąca po miesiącu sprawozdawczym, jeżeli chodzi o wzór P-2. Wszystkie rubryki mają być starannie wypełnione, a dane mieszczące się w nich muszą być zgodne z rzeczywistością.

piernikarstwo, pilnikarstwo, siodlarstwo, rzeźbiarstwo — (rzeźbienie w drzewie i kamieniu), rzeźnictwo i wyrób mięsa, rzeźnictwo koni (wyrób mięsa końskiego), szmuklerstwo, wyrób frędzli, sznurów i taśm do lamowania, wyrób przedmiotów z drucików z otych i srebrnych, przędzarswo materii ze złota i srebra, sztukatorstwo, tokarstwo, garncarstwo,

§ 2. Przepisy § 1 stosują się do obszaru, na którym obowiązuje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Przemysłu i Handlu
Hilary Minc.

Okres niedowierzania, który unieruchomił wiele zakładów, ograniczył produkcję i hamował aktywność jednostek czynnych w prywatnej przedsiębiorczości, został przeamany, czego dowodem jest uruchomienie w ciągu ostatnich lat czterech tysięcy nowych warsztatów produkcyjnych...

Dziś wkraczam na tor stabilizacji w oparciu o nowy światopogląd — oświadczył minister Lechowicz — w ramach modelu stworzonego przez Polskę Ludową. Aktywność sektora prywatnego przejawia się w działalności samorządu gospodarczego. Dla czego społeczeństwa funkcja rzemieślnicza wytwarzająca dobra konsumpcyjne posiada nieprzemijające znaczenie.

Ilość roboczo-godzin ustalona została na 70 dla wykonania garnituru męskiego I kat., 63 dla II kat. i 56 dla III-ej.

W związku z wejściem w życie w dniu 25 bm. ustawy o podziale zakładow krawieckich na kategorie i nowego cennika dla krawców, Cechy Krawców winny do dnia 3 marca przesłać spis pracowników krawieckich wraz z wnioskiem o przydział kategorii do wydziałów przemysłowych przy starostwach lub zarządach miejskich.

Izba Rzemieślnicza przypomina, że nadesłanie sprawozdań w powyższych terminach lub wypełnienie nieprawdziwymi danymi podlega karze zgodnie z art. 13 dekretu z dnia 31 lipca 1946 r. o organizacji statystyki państwowej i o Głównym Urzędzie Statystycznym.

Art. 13, § 1. Kto odmówi zeznań lub świadomie złoży zeznania nieprawdziwe, bądź przedstawi fałszywe dowody przed organem uprawnionym do przeprowadzenia badań statystycznych lub utrudni wykonanie czynności przy badaniach statystycznych albo naruszy przepisy art. 12 niniejszego dekretu, podlega karze aresztu do 3-miesięcznej i grzywny do 30.000,— zł lub jednej z tych kar.

§ 2 do orzekania powołane są władze administracji ogólnej.

Izba Rzemieślnicza zaleca przestrzeganie treści powyższego komunikatu, mając na uwadze nie tylko dobro rzemiosła, lecz również i samego Państwa.

Odwiedziny u kowala

Podczas pobytu na wiosce w czasie sześciotygodniowych wakacji odwiedziłem warsztaty kowalski i kołodziejski. Opiszę pokrótce moje wrażenia z warsztatu kowalskiego.

Starszy już wiekiem mistrz kowalski stał przy kowadle w długim skórzanym fartuchu, z rękami zakaszanymi po łokcie. W lewej ręce trzymał obcęgi kawał rozpalonego do czerwoności żelaza, prawą uderza: w nie raz po raz dużym młotem, w czym pomaga mu chwacki czeladnik kowalski. Pod silnymi uderzeniami sztaba żelaza spłaszczała się i wydłużała; po czym kowal po o'ry ją na brzegu kowadła i, uderzając nieustannie młotem, zginał ją i zrobił z niej obręcz na koło do woza.

Dla ukończenia obręczy trzeba było spoić dwa końce sztaby. W tym celu kowal za'otył te dwa końce jeden na drugi i jeszcze raz silnie rozgrzał do czerwoności miejsce ich zetknięcia się; po wyjęciu zaś z ognia zbijał je młotem tak silnie, że spoity się w zupełności.

W ten sposób postępuje kowal z żelazem, rozgrzewając je najpierw w palenisku kowalskim, na którym palą się węgle i koks rozżarane za pomocą dużego miecha kowalskiego. Gdy żelazo zmieknie nieco w ogniu, wówczas można je odkuwać. To też nie napróżno mówi przysłówie: „kuj żelazo póki gorące”.

Jednak żelazo, nawet rozżarane do czerwoności, jest jeszcze bardzo twarde, potrzeba więc znacznej siły, by je odkuwać. Przy tym praca kowala wymaga niemałej zręczności i sprytu. Trudno co chwilę stawać z robotą i wymierzać ją dokładnie; kowal robi prawie wszystko „na oko”, a jeśli jest wprawny i zręczny, rzadko się myli.

Mistrz kowalski na wiosce wykonuje prócz prac ściśle związanych z kowalstwem też prace ślusarskie. Dowodem by o, iż przed kuźnię stało szereg maszyn i narzędzi rolniczych do naprawy jak: żniwiarki, wierzarki, młóckarki, siewniki oraz radła, grabie, brony, pugi itd. Zarazem widziałem jak wieśniak stał z koniem przed kuźnią, gdzie czeladnik kowalski dopasowywał podkopy.

Jednym z najbardziej potrzebnych kowalstwu pomocniczym zawodem to kołodziejstwo — więc widząc warsztat kowalski śmiało można oglądać się za warszta-

tem kołodziejskim, który napewno mieści się w niedalekiej odległości.

Rzemieślnik na wiosce jest bardzo pożytecznym i szanowanym przez społeczeństwo, do nich chodzą rolnicy po porady i do nich odnoszą się rolnicy z uszanowaniem. Jednakowoż śmiało można powiedzieć, iż prym wśród tych rzemieślników ma w przeważającej mierze mistrz kowalski, jako najbardziej potrzebny im rzemieślnik. Trudno sobie przedstawić większej wioski lub też któregoś miasta w Polsce bez kowala i kołodzieja. Praca włożona przez nich przyczynia się w dużej mierze do odbudowy naszego kraju, przez zaopatrzenie rolników w narzędzia i naprawę im potrzebnych maszyn.

Chcąc jednakowoż mój opis uzupełnić, udałem się do Bydgoszczy do zmodernizowanego warsztatu kowalskiego p. Filanowskiego, przy ul. Dworcowej 38. Mistrz kowalski p. Filanowski jest podstarszym cechu kowali, pracuje w swoim zawodzie 33 lata, tytuł mistrza posiada już lat 22, wyuczył on 11 uczniów, obecnie zatrudnia w swym warsztacie 4 czeladników i 4 uczniów.

Tu wykonanie pracy różni się od warsztatu na wiosce, gdyż wykonuje się prace więcej skomplikowane, ulepszone i zmodernizowane przez maszynierię. Przed warsztatem stoją powózki, dokarky, przyczepki do samochodów, wozy rzeźnicze i handlowe, po wynagrodzie zauważyć daje się, że są nowo wykonane.

Po wejściu do samego warsztatu zauważyła się szereg maszyn na prąd jak: tokarnie do toczenia metali, wiertarke, zgrubiarke do skracania obręczy, zginarkę do obręczy, szlifierkę (podwójną) szlifierkę (węzłownicę) itp. Prócz tego aparat do spawania, aparat autogeniczny, kowadła, moty, młotki różnego rodzaju i wielkości kleszcze, różne klucze, przecinaki, wiertła, pilniki, piły taśmowe do cięcia metali i szereg innych narzędzi pomocniczych. Najwięcej uwydatniają się dla oka to 2 duże paleniska warsztatowe z wentylatorem elektrycznym, prócz tego na ścianach widać różnej wielkości podkopy.

Te ostatnie zainteresowały mnie i zapytuje się w jaki sposób odbywa się kucie koni. Po uzgodnieniu, iż chodzi mi tylko o wyjaśnienie powierzchniowe dowiaduję

się, iż pierwszą czynnością to zdjęcie z kopyty starych podków, następnie wystruguję się kopyto do prawidłowego formatu, po czym po dopasowaniu podkowy do konia przybija ją się podkowiakami. Wadliwe kopyta otrzymują podkowy sanitarne czyli kalibrowe. Przy podkuwaniu podków koniom niespokojnym jest więcej pracy, gdyż trzeba konia spętać linką. Kowal — podkuwacz obowiązany jest znać leczenie kopyt schorzałych.

Prócz budowy nowych wozów i przyrępek samochodowych wykonuje się także ich reperacje, naprawia się różne maszyny i narzędzia rolnicze oraz wykonuje się prace dla budowlu jak: budowa konstrukcji żelaznych, okucia do drzwi, okna żelazne, okrajowania, okucia do wmurowania i różnego rodzaju i wielkości śruby do budownictwa. Następnie mniejsze i drobne części zapasowe do maszyn, naprawa i budowa resorów, okucie skrzynek do samochodów ciężarowych i wozów rzeźniczych.

Najbardziej potrzebny surowcem w kowalstwie to żelazo kute i stal narzędziowa i resorowa, prócz tego używa się mosiądz, brąz i elektroidy. Półfabrykaty które używa się są: śruby, nakrętki, buksy itp. Dałszy surowcem bez którego warsztat kowalski obyć się nie może to: węgiel kowalski, koks hutniczy lub drobny, smary, oleje, ropa i benzyna.

Wykonanie obręczy koła do woza nie przedstawiałoby się tak w tym warsztacie jak opisałem powyżej (na wiosce). Cięcia szyny dokonuje się aparatem autogenicznym, zaś spojenie aparatem elektrycznym do spawania. Widzimy zatem, iż warsztat zmodernizowany jest nastawiony do większej i masowej produkcji. Mam jednak nadzieję, że te mniejsze warsztaty (na wiosce) już w najbliższej przyszłości będą w posiadaniu tych urządzeń, gdyż rząd nasz kładzie wielki nacisk na elektryfikację wsi.

Sp.

KOMUNIKAT

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy podaje do wiadomości, że w czasie od 23. 8. do 7. 9. 1948 r. odbędzie się w Sztokholmie, a od 5. 9. do 14. 9. 48 r. w Pradze Międzynarodowe Targi, w których Polska weźmie udział. Kto z samodzielnymi przedsiębiorstw rzemieślniczych pragnie na wymienionych targach wystawić swoje eksponaty, zechce zgłosić się do Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy, Jagiellońska 10.

Ką ił piekarski

Chleb kolorowy

Nie chodzi tu oczywiście o chleb farbowany.

Ale wkrótce już znaleźć się może na naszych stołach chleb, w którym do mąki będzie domieszany zamiast wody sok z pomidorów, marchwi, szpinaku, czy dyni.

Na razie została ta inowacja wprowadzona w krajach zachodnich, gdzie spotkała się z niezwykłym poparciem gospodyń domu.

Chleb kolorowy, poza oryginalnym wyglądem i smakiem ma być wybitnie odżywczy wskutek zawartych w nim witamin.

Co mówią o tym lekarze-specjaliści?

Właściwie należałoby powiedzieć: po cóż mamy jadać chleb pomidorowy, skoro prościej jest położyć plasterki pomidorów na zwykły chleb — odpowiada jeden ze znanych lekarzy-dietetyków — ale rzecz w tym, że pomidorów jadamy za mało, tak samo szpinaku, marchwi i innych jarzyn. Może więc

chleb jarzynowy bardziej pociągałby ludzi, niż same jarzyny.

O'óż to właśnie... spożycie jarzyn u nas jest niezmiernie skąpe. O wiele za mało w stosunku do potrzeb naszych organizmów.

Najwięcej jadamy artykułów, które w ogóle witamin nie posiadają. Najwięcej jadamy też chleba, który w ogóle witamin nie posiada. W mięsie witamin prawie nie ma, a w wędlinach — jeszcze mniej.

W sferach pracowników umysłowych spożycie jarzyn jest dość spore, ale robotnicy, rzemieślnicy i, co jest najbardziej paradoksalne chłopci, ograniczają się do spożywania kapusy, która jest względnie mało odżywcza, kartofli i buraków, które właśnie jak na złość, mają bardzo mało witamin.

Wśród niezamożnej ludności miejskiej jarzyny zielone jak: szpinak, fasola, kalarepa — nazywa się je pogardliwie „zielskiem”.

Tysiące uboższych mieszkańców stolicy i większych miast nie znają smaku rzodkwi, selerów, kalafiorów ani szpinaku, który jest właśnie najbogatszy w wartości odżywcze.

A wiadomo jaką niesłychaną rolę w naszym organizmie i w naszym odżywianiu odgrywiają witaminy.

Jeśli tedy za mało ich jadamy w stanie naturalnym, dobrze byłoby przemycić je do naszych jadłospisów za pomocą chleba jarzynowego.

Jest tedy możliwe, że wkrótce będziemy mieli chleb szpinakowy, marchwiowy, dyniowy i pomidorowy.

Najbardziej odżywczy byłby bodaj chleb marchwiowy. Marchew bowiem zawiera trzy najpotężniejsze dla naszego organizmu witaminy „B”, „C” i „D”. Wyciąg z marchwi wpływa znakomicie na przemianę materii.

Dla osób anemicznych i skłonnych do gruźlicy, wspaniałym pożywieniem byłby chleb szpinakowy. Szpinak bowiem zawiera chlorofil, z którego organizm wytwarza krew.

Wszystkie jarzynowe gatunki chleba byłyby niezmiernie pożywne, zwłaszcza dla dzieci.

Aleksander Wojciechowski.

Działalność rzemiosła

Zebranie zarządów cechów w Grudziądzu

W dniu 16. 2. 48 r. o godz. 16 odbyło się w sali Pow. Związek Cechów w Grudziądzu zebranie zarządów cechów. Zebrania zajął prezes Nogowski hasłem „Cześć Rzemiosłu“, po czym powita gości w osobach: Dyr. Szkoły Zawodowej w Grudziądzu p. Kozłowski, Dyr. Instytutu Rzemieślniczego w Toruniu, p. Deptułę i p. Pyszczynskiego. Z kolei p. Seidler odczytał pismo Izby Rzemieślniczej w sprawie sprawozdań o usterkach i niedociągnięciach podatkowych, dokonanych domiarów i przesłania odpisów wniesionych załatwić, odwołań itp.

Dalej referent zapoznał obecnych ze sprawą zwalniania uczniów i uruchomienia delegatur dla cechów nieposiadających własnych spółdzielni. Dyr. Kozłowski podziękował Cechowi Piekarzy i Zegarmistrzów za złożone skądki na urządzenia szkoły, Cechowi Malarzy za wypożyczenie sali, oraz pozostałym cechom za złożone pieniądze na urządzenie gwiazdki. Następnie omówił sprawę przeniesienia szkoły zawodowej i o trudnościach związanych z urządzeniem nowego gmachu, oraz o staraniu się o subwencję na uruchomienie warsztatu stolarskiego i ślusarskiego. Poza tym projektuje się rozbudowę gabinetu fizyczno-chemicznego i urządzenie gabinetu lekarskiego. Warunkiem przyjęcia do średniej szkoły zawodowej jest ukończenie 7 kl. szkoły powszechnej.

Dla tych, którzy mają ponad 18 lat, nauka się kończy, a nie mają ukończonej

szkoły zawodowej, urządza się egzaminy eksternistów, z tym, że kandydat musi przedłożyć świadectwo ukończenia 7 klasy szkoły powszechnej. Uczeń po ukończeniu szkoły zawodowej, może wstąpić do liceum a następnie na politechnikę. Aby umożliwić kontrolę, Związek Izb Rzemieślniczych wydał kontrolki obecności, które mistrz co pewien czas powinien przeglądać i podpisywać. Zwrócić też uwagę na wprowadzenie dodatkowej godziny zagadnień społeczno-wychowawczej oraz na obowiązek posyłania uczniów na P. W. i W. F. Dla uczniów, którzy ukończyli 18 rok życia, urządzono klasy semestralne.

Dyrektor Instytutu Rzemieślniczego w Toruniu p. Deptuła w swym obszernym referacie powiedział: „Nieodzwonne jest rzemiosło, bo ono właśnie wychowuje ludzi samodzielnych i dlatego uczeń winien się u mistrza uczyć. Polecili też urządzenie kursów w warsztatach zdolnych mistrzów dla uczniów, oraz aby podnieść ogólny poziom, zachęcić do przeprowadzania kursów doskonalających.“

Kierownik biura poseł Wilandt zdał krótkie sprawozdanie z obrad komisji skarbowo-budżetowej, oraz omówił sprawę oszczędności. Następnie omówił sprawę sprzedaży gmachu w Grudziądzu przy ul. Maogrodzkiej 2, co wywołało wielkie niezadowolenie i sprzeciw. W sprawie konferencji w Izbie Przemysłowo-Handlowej zabrał głos p. Karaszewski, który wyjaśnił obecnym przebieg odbytych obrad

Z walnego zebrania Cechu Elektryków na woj. pomorskie

W niedzielę, dnia 29 lutego br. w „Domu Rzemiosła“ odbyło się walne roczne zebranie Cechu Elektryków na woj. pomorskie.

Zagajenia zebrania dokonał st. cechu p. Pawlak, w obecności licznie zebranych członków i gości w osobach dyr. Izby Rzemieślniczej p. Werno, przedstawiciela Miejskiego Urzędu Przemysłowego i „Rzemieślnika Pomorskiego“.

Na przewodniczącego zebrania powołano jednego z p. Jankowskiego z Torunia, na awników pp. inż. Bertnera i Mintę.

Z wygłoszonych sprawozdań członków zarządu z rocznej działalności wynika o, że praca w cechu była bardzo aktywna i ruchliwa. Zorganizowano kurs dla kandydatów na czeladników z działu elektroinstalacji i elektro-mechaniki — w kursie brało udział 40 kandydatów. Kurs powyższy przyczynił się w dużej mierze do podniesienia poziomu wiedzy zawodowej i ułatwił kandydatom w złożeniu egzaminu. W ciągu roku zarejestrowano 110 uczniów, zaś komisje egzaminacyjne przeprowadziły egzaminy dla 138 kandydatów na czeladników i 62 na mistrzów. Dla najlepszych uczniów cech wyznaczył nagrody w postaci książek fachowych, wyasygnował pewne kwoty pieniężne na cele oświatowe i społeczne. Przy końcu maja odbędzie się poświęcenie sztanbaru cechowego, połączone z obchodem 10-lecia istnienia cechu.

Na wniosek komisji rewizyjnej udzielono absolutorium zarządowi jednogłośnie.

Mając się odbyć w myśl statutu wybory 2 członków zarządu i 2 zastępców nie odbyły się, to też zarząd pozostał w dotychczasowym swym składzie.

Dyr. Izby Rzemieślniczej p. Werno poruszył szereg aktualnych spraw rzemieślniczych m. in. mówił o nowej liście rzemiosła, która ukazała się w Dz. Ustaw nr 9 o mającym wejść w życie dekrety o przymusowych cechach, o ulgach podatku dochodowego dla tych warsztatów, którzy wyzwalają uczniów, o dekrety skrócenia czasu nauki dla uczniów, komisjach egzaminacyjnych oraz o Zakładzie Doskonalenia Zawodowego.

Przewiduje się utworzenie w najkrótszym czasie koła czeladniczego przy cechu oraz utworzone kasę pożyteczną (statut zostanie opracowany). W celu usprawnienia pracy w cechu, uchwalono podzielić pracę cechu na tereny działania, w których będą mężowie zaufania. Na cele sztanbaru zobowiązali się członkowie pracujący na kierowniczych stanowiskach wpłacić 500 zł, samodzielnie zaś 1000 zł na ręce skarbnika, do 1 kwietnia br.

Przewiduje się utworzenie w najkrótszym czasie koła czeladniczego przy cechu oraz utworzone kasę pożyteczną (statut zostanie opracowany). W celu usprawnienia pracy w cechu, uchwalono podzielić pracę cechu na tereny działania, w których będą mężowie zaufania. Na cele sztanbaru zobowiązali się członkowie pracujący na kierowniczych stanowiskach wpłacić 500 zł, samodzielnie zaś 1000 zł na ręce skarbnika, do 1 kwietnia br.

Ustanowienie Komisji Egzaminacyjnych pow. brodnickiego

Dnia 25. 2. 1948 ustanowione zostały komisje egzaminacyjne czeladnicze dla powiatu brodnickiego.

Odbyło się specjalne zebranie wszystkich członków komisji egzaminacyjnych, które zajął przewodniczący Pow. Zw. Cechów T. Niklewski. Odprawił z członkami odbył dyrektor Izby Rzemieślniczej Werno, zaś wręczenia nominacji dokonał wiceprezes Izby Antoni Osimiński.

Powiat brodnicki posiada komisje egzaminacyjne w następujących rzemiosłach: krawiectwie damskim i krawiectwie męskim, kowalstwie, stolarstwie, piekarstwie, szewstwie, ślusarstwie, kołodziejstwie, fryzjerstwie i rzeźnictwie.

Po tym akcie odbyła się konferencja, na której poruszone zostały aktualne zagadnienia między innymi o liście rzemiosła, przymusie cechowym, ulgach podatkowych dla mistrzów, kształcących uczniów, międzynarodowych Targach Poznańskich, kształceniu uczniów i inne.

Ustalenie nowych okręgów kominiarskich

Zarządzeniem Woj. Pomorskiego z dnia 21. 1. 1948 nastąpiło ustalenie nowych okręgów kominiarskich w powiatach sepolińskim i świeckim.

Teren powiatu sepolińskiego podzielony został na 3 okręgi kominiarskie w sposób następujący:

Okręg I. obejmuje miasto Sepolno oraz gminy wiejskie Sepolno i Wielowicz.

Okręg II. obejmuje miasto Wiecbork oraz gminy wiejskie Wiecbork i Sypniewo.

Okręg III. obejmuje miasto Kamień oraz gminy wiejskie Kamień i Wałdowo.

Teren powiatu świeckiego dzieli się na 8 (osiem) okręgów kominiarskich w sposób następujący:

Okręg I. obejmuje część wschodnią miasta Świecie, z gminy wiejskiej Świecie gromady: Czaple, Czapelki, Dolne Sartowice, Wiąg i Sulnowo; z gminy wiejskiej Jeżewo gromady: Biały Jeżewo, Laskowice, Nowe Krąplewice, Osowo, Tomaszowskiepole, z gminy wiejskiej Grupa gromady: Bratwin i Wielkie Stwolno.

Okręg II. obejmuje część zachodnią miasta Świecie, gminę wiejską Gruczno oraz gromady Gołębko Król., Marianki, Polski Konopat i Przechowo z gminy wiejskiej Świecie wieś.

Granice pomiędzy I i II okręgiem na terenie miasta Świecia tworzą ulice: Szkolna począwszy od zsoy Drzycim Świecie do ulicy Rycerskiej, Rycerska od ulicy Szkolnej do ulicy Kopernika, Kopernika od ulicy Rycerskiej do Dworcowej, Dworcowa od ulicy Kopernika do ulicy Mickiewicza, Mickiewicza od ulicy Dworcowej w kierunku Wisły do granic miasta (na północ).

Okręg III. obejmuje miasto Nowe i gminę wiejską Nowe.

Okręg IV. obejmuje: gminy wiejskie Warlubie i Grupa z wyjątkiem gromady Bratwin i Wielkie Stwolno oraz z gminy wiejskiej Jeżewo gromady: Ciemińki, Dubielno i Taszewko.

Okręg V. obejmuje: gminy wiejskie Osie i Lipinki oraz z gminy wiejskiej Jeżewo gromady: Czersk Świecki, Buczek, Skrzynki i Pięćmorgi.

Okręg VI. obejmuje: gminy wiejskie Bukowiec i Świekatowo z wyjątkiem gromad Lubania-Lipiny, Wielkie Łąki i Jania Góra.

Okręg VII. obejmuje: gminy wiejskie Drzycim i Lniano.

Okręg VIII. obejmuje: gminy wiejskie Pruszcz i Serocko oraz gminy Świekatowo gromady Lubania-Lipiny, Wielkie Łąki i Jania Góra.

KOMUNIKAT

Cech Malarzy i Lakierników w Bydgoszczy podaje członkom do wiadomości, iż sekretariat cechowy mieści się obecnie przy ul. Dworcowej 15 (przy sklepie tapet Spółdzielni Surowców Malarzy i Lakierników).

Sekretariat czynny jest codziennie od godziny 12—16-tej, w soboty do 14-tej.

Z wyjaśnień prawnych

Nie wliczać uczniów!

Niejednokrotnie zachodził potrzeba określenia wielkości warsztatów w oparciu o ilość zatrudnionych osób.

W sprawie tej Związek Izb Rzemieślniczych R. P. wyjaśni, że z dniem 1 stycznia 1948 r. przy określaniu wielkości przedsiębiorstwa w zależności od liczby osób zatrudnionych, nie należy wliczać do liczby tych osób uczniów, zatrudnionych w przedsiębiorstwach na podstawie umowy o naukę rzemiosła.

Przepis ten zawarty jest w rozporządzeniu Ministerstwa Skarbu z dnia 24 listopada 1947 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 31 października 1946 r. o księgach handlowych, podatkowych itp. (Dz. U. R. P. nr 73 poz. 466) i jakkolwiek dotyczy tylko spraw podatkowych winien być przez analogię stosowany do wszelkich spraw, dotyczących określenia wielkości przedsiębiorstw na podstawie liczby osób zatrudnionych.

Wyjaśnienie

Jak wiadomo, pracownicy zatrudnieni w branżach spożywczych podlegają corocznie obowiązkowi poddania się badaniu lekarskiemu w Miejskim Urzędzie Zdrowia, za które uiszcza się pewną opłatę. W związku z nasuwającymi się wątpliwościami, czy opłaty powyższe pokrywa pracodawca, czy też pracownik, Związek Cechów w Bydgoszczy — po porozumieniu się z Urzędem Zdrowia — wyjaśnia:

- opłaty, związane z badaniem lekarskim, pokrywa badany i
- wysokość opłat wynosi: za ucznia 100 zł, za czeladnika 200 zł i za mistrza 300 zł.

Udział Polski w Międzynarodowych Targach Zagranicznych

Minister Przemysłu i Handlu wydał zarządzenie z dnia 20. 1. 1948, że w bieżącym roku Polska weźmie udział w Międzynarodowych Targach w Brukseli.

Targi te odbędą się od 17—28 kwietnia 1948 r.

Stosownie do tego zarządzenia wystawiane będą eksponaty Centralnych Zarządów Przemysłu: węglowego, chemicznego, włókienniczego, drzewnego, metalowego, mineralnego, spożywczego, fermentacyjnego i konserwowego.

Ponadto w targach tych mogą wziąć udział: Związek Gospodarczy Spółdzielni R. P. „Społem” i Wydział Zagraniczny Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik”.

la węgiel bukowy
la kół szklarski

poleca:

Marian Rzekiecki

BYDGOSZCZ

ul. Emili Piater 17

Zagubione dokumenty

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle fryzjerskim w dniu 13. 8. 1935 r. w Inowrocławiu na nazwisko Ciesielski Florian, ur. dnia 15. 8. 1916 r. w Rzepowie pow. Inowrocław.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle malarskim w dniu 23. 1. 1936 r. w Tczewie na nazwisko Franciszek Paszelke, urodzony dnia 16. 12. 1914 r. Pochno — Niemcy.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kowalskim w dniu 13. 10. 1926 r. w Nowem Mieście na nazwisko Wilniewski Tadeusz, urodzony 28. 1. 1905 r. w Mroczniku pow. Lubawa.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle krawieckim w dniu 12 grudnia 1929 r. w Lubawie na nazwisko Konstanty Kasprowicz, urodzony dnia 27. lipca 1910 r. w Glasnotach pow. Ostrołęka.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kolarskim w dniu 4. 3. 1939 r. w Toruniu na nazwisko Franciszek Bartkowski, urodzony dnia 1. 8. 1904 r. w Szczepankach pow. Grudziądz.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle zdunskim w dniu 1. 8. 1936 r. w Gdyni na nazwisko Lehmann Antoni, urodz. 17. 3. 1917 r. w Wielkim Kacku pow. Morski.

Unieważniam zaginione świadectwo czeladnicze z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kołodziejskim w dniu 14. 10. 1933 r. w Grudziądzu na nazwisko Gemski Robert, urodz. 5. 8. 1911 w Małym Komórsku pow. Świecie.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kucharzkim w dniu 14. 10. 1922 r. w Wąbrzeźnie na nazwisko Wesołowski Jan, urodzony 23. 1. 1904 r. w Wąbrzeźnie.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle piekarskim w dniu 25. 10. 1933 r. w Starogardzie na nazwisko Samulewicz Jan, urodz. 17. 5. 1913 r. w Leśnej Jani pow. Starogard.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kowalskim w 1933 r. w Gniewie na nazwisko Szapański Bernard, urodzony 4. 12. 1909 w Lipinkach pow. Świecie.

*

Unieważniam zaginione świadectwo z ożonego egzaminu czeladniczego w rzemiośle kowalskim w dniu 29. 1. 1932 r. w Tczewie na nazwisko Wilniewski Jan, ur. dnia 11. 4. 1913 r. w Essen (Niemcy).

*

Dodatki krawieckie, podszawki, włosie, watałina

POLEGA

BYDGOSKA SPÓŁDZIELNIA
KRAWCÓW, KUŚNIERZY I OZAPNIKÓW

z odpowiadz. udz.

BYDGOSZCZ, ALJE 1 MAJA NR 19

Filia Tuchola, Armii Czerwonej 17, Świecie, Duży Rynek 7

„ADREMA”

„ADREMA”

„ADREMA”

Uwaga

Uwaga

Przedstawicielstwo na okręg Pomorski i Pomorsko-Zachodni przyjmuje zlecenia na dostawę maszyn i urządzeń „ADREMA” oraz przeprowadza organizację pracy.

Dnia 1 lutego b. r. uruchomiono wytwórnię adresów. — Żądać wszędzie prospektów — Żądać ofert — Zamówienia kierować

Zakłady Reparacyjne Maszyn Biurowych

J. Skarbonkiewicz

Centrala Bydgoszcz, Pomorska 53, telefon 31-15

Filia Elbląg, Krolewiecka 55, tel. 177

Wózki dziecięce

wygodne, solidnie wykonane, w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca

Wytwórnia wózków

W. CZACHOROWSKI, BYDGOSZCZ, Pomorska 21 (wejście Śniadackich), telefon 38-69

Leżwała się na przedruk artykułów z podaniem źródła.

„Rzemieślnik Pomorski” — redaguje kolegium. Wydawca: Związek Cechów w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 10
Redakcja i Administracja Bydgoszcz, Jagiellońska 10, tel. 24 63. Administracja przyjmuje interesantów codziennie od godz. 10 do 13
Redakcja czynna codziennie (oprócz soboty) od godz. 10 do 12-tej

Drukarnia Polska Spółdz. Wyd. „Zryw” s. o. u., Bydgoszcz — 4403 E 487329